

osti noče imeti v našem ostrem redu. Razmere, v katerih zdaj živite, se mi zdé za vas celo primerne. Pred sem treba Boga hvaliti, da se vam je zdravje toliko trdilo, da morete zopet kaplanovati, in da vam dekan oliko prizanese, in da je vaš duhovni tovariš voljen, vas povsodi nadomestiti, kjer vi s svojimi še skromnimi nočmi ne izhajate. Kosar je namreč toliko okrevljal, da je bil 23. aprila 1855 nameščen za prvega kaplana v žraskovčah.

Gospodarske stvari.

Nasad gorice.

(Konec.)

Najimenoitnejše gorice so: Ljutomer, Pekre, Radosel, Črešnovce, Brandner, Ritoznoj; tod se mošt od preše prodaja po 30 kr. za liter, tako tudi v Turskem vrhu. Kakšen nasad neki te gorice imajo, morda se na tihem vprašuješ. Kolikor je meni znano iz videnja, zvedbe in berila, pravim ti: V teh goricah povsod pač šipon ali mozler prevlada; le nekaj malega so zmes druge sorte, namreč: muškat, spanijolec, žlahtnina. Preslavni Brandner goji osemnajst različnih sort, in moraš misliti, kako huda vojska je, kadar se te armade stepajo v glavi. Ondi najdeš posebno sorto: rjavino, ki daja moštn posebno dišavo ali aroma. Dragi čitatelj! ako hočeš okusen mošt in prijetno vino pripravljati, nasadi si šipona v svojo gorico, zmes pa eden odstotek žlahtnine, 3 odstotke rjavine, 5 pa mušce, pa boš svoj mošt drago in lahko prodajal; če še imaš eden odstotek kapčine, ne bode nič škodilo. To bi bil izvrsten nasad!

IV. Nova doba, nova šega nam je prinesla v naše gorice tudi novi nasad, s katerim se pa Slovenci nič prav ne moremo sprijazniti; to so ameriški trsi, in tuje rozge sploh: riparija, madejra, ali pa izabela. Izabela je že pokazala svojo vrednost, ki je sicer dobra zato, ker se je ne loti ne vrabič, ne tat, žejo ti pa vendar ugasi. Kupec pa kar zbeži, ako okoli vinograda zasajeno izabelo zagleda. Tukaj ne kupim nič, reče mi kupec, ako sem ga na vinsko kupčijo k mejašu peljal, kjer je izabela rastla; še v pivnico ni šel!

Kar pa Amerikanca zadeva, še nimamo prave poskušnje. Trs šest let bujno raste, hitro použije zalogo ter naglo hirati začne; bojda že v sedmem letu. Jagode so debele, pa zato gnjilobi tembolj podvržene; in joj, ako te dež med trgatvijo dobi, je za 14 dnij prej zrelo; kaka pa bo trpežnost tega vina, hoče poskušnja pričati; vendar mislimo, da vino Amerikanca ne bo trpežno, in v vročini nestanovitno, ker bo imelo premalo kiseline v sebi. Prerano bo hiralo in umiralo, med tem ko je naš domači nasad petnajst do dvajsti let zdržal in rodil; mislimo, da tudi temu uška prizanesla ne bode.

Ne bom sadil ne Izabele, ne Amerikanca, poreče mi mejaš, jaz ostanem pri domačem trsovju; nekdanj so obilno brali, veliko vina imeli, ko še Amerikanca poznali niso. Moj oče so imeli polne pivnice vina; tisti dobri časi se bodo že zopet vrnili. Samo dobro delati, in prav gnojiti je treba. Ne morem ti tega govora za zlo vzeti, dragi sosed, ki se starega, očetovega nasada tako zaupno držiš po nauku Kristusa Gospoda, ki pravi: Vsak nasad, katerega ni zasadil moj oče nebeski, bode izkoreninjen. Le skrbimo za žlahten in rodoviten nasad v naših goricah, pa si bomo zopet veselo prepevali:

Le pijmo rumeno
To žlahtno blago;
Ne b'lo bi pošten
Ne znati domo!

S. G.

Nove hiše.

Zima je, in moramo v hiši čepeti in znotranja dela opravljati. »Ljubo doma, kdor ga ima; kdor ga pa nima, za njim kima.« Srečen je, kdor ima lep in topel dom, da mu ni treba po zimi zmrzavati ali pa se po tujih hišah potikati. Ljudstvo vedno narašča; hiše nastajajo pretesne; zato vidimo nove hiše, kakor gobe naraščati ne samo po mestih, temuč tudi v vaséh. Vsak siromaček si stavi svoj lastni dom, pa se mnogokrat v nepoplačljive dolgove zakopje, ker stavba ga stane po 600 gld. in še višje. Takim in tudi premožnejšim gospodarjem priporočamo nove hiše.

Na Ptujskem polju, v fari Sv. Marjete in tudi inod vidimo zale hiše. Tako novo hišo sem cenil na 1400 gl. pa sem se jako urezal; ker zvedel sem, da je samo tristo goldinarjev stala z vsem zidarskim, kleparskim in mizarjskim delom: res, najcenejša lepota! V tisti okolici so izurjeni možaki, kateri ti za 30 gld. hišni obod iz ila zbutajo; strop ti bodo dobri ljudje podarili; mizar in ključavničar ti bodeta za nizko ceno potrebno pohiše spravila. In tako se boš bodočo zimo že pri svoji peči v lastni hišici grel.

Take nove hiše, kakor tudi lesene, imajo veliko prednost pred kamenitimi ali zidanicami, ki so vedno mrzle in mokre, njihovi stanovniki pa bolni in protinasti. Torišče takim hišam mora biti seveda suho, kakors ploh v mužo si nikdo hiše ne stavi. S. G.

Sejmovi. Dne 15. decembra v Poličanah (svinjski sejem) in pri sv. Križu na Slatini. Dne 18. decembra v Ljutomeru. Dne 19. decembra v Teharji in Imenem (svinjski sejem). Dne 20. decembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem). Dne 21. decembra na Laškem.

Dopisi.

Iz Rač. (Šolstvo.) Naša lepa slivniška fara je bojda srečna, ker ima štiri šole; skoro bi že dobila peto kolo! Ali vnanje, od cerkve oddaljene šole so za krščansko izrejo otrok močno pogubne. Šolarji ne gredo k šolski sv. maši, učitelji jih ne vodijo k skušnjam iz krščanskega nauka in tako rastejo katoliških starišev otroci, kakor ljuba živinica na ogerski pusti. Nekaj učiteljev se malo briga za krščansko izrejo, temuč so ji še večasih nasprotni, kar sledeča zgodba kaže, ki nas je vse, posebno stariše v srce užalila. Račani smo si morali postaviti velikansko šolsko poslopje, kakor Feldhof pri Gradcu. Vse upiranje bilo je prazno. Za naše krvave žulje se je postavila nova šola. — Dne 15. nov. je bila na Račkem polju »trajbjaga«, za trajbarje ali gonjače so se šolarji porabili, kakor sploh tudi po drugod, postavim na Dornavi. Na tak način se mlad fantič navadi po lovu hoditi, lenobo pasti. In kadar odraste ali kmet postane, tedaj mu je puška ljubša, kakor pa plug ali motika v roki. Tak gospodar navadno vse »zajaga«. Na koncu tega lova se je tak gonjač, šolar Ant. Mlakar, brž nekoliko ovinjen, ponesrečil, da je mrtev obležal pod vozom, kakor je »Slov. Gospodar« predzadnjič poročal. V soboto, 17. novembra je bil pogreb, pri katerem je g. nadučitelj v Račah hotel vso svojo pobožnost pokazati. Nakomandiral je sprevoz z doma. Vsa univerzitetna se pomiče med molitvijo in petjem (ali kaj?!) proti farni cerkvi na Slivnico k pogrebni sv. maši. Bilo bi vse lepo, ako bi ne bil razžaljiv konec. Na komando bivšega požarnega hauptmana, nadučitelja, je morala tropa malih kristjanov — račkih šolarjev — pred cerkvijo napraviti: »Obrni se«, in namesto v cerkev k sv. maši, ki se je za pobitega služila, pelje jih

»hauptmann« domov na žalost krščanskih starišev. Gospod P., ali so zato naši krvavi žulji tako visoko nazidani? Ali ste nam ob blagoslovljenju te šole zato obekali skupno delovanje starišev, učiteljev in duhovnikov? Vi ste morda tokrat uničili rahlo kal pobožnosti v mladih sreih solarjev, pobili ves trud starišev; kajti pokazali ste svoje zaničevanje do najsvetejšega krščanskega opravila, do sv. maše!

Iz Gornje-Radgonskega okraja. (Varuh.) [Konec.] Čez nekaj časa prime zopet za besedo in pravi: »Ker sva ravno pri Bračku, pa te še nekaj vprašam. Kaj misliš, kakšen razloček je med Bračkom in kakim ciganom? Jaz sem začel premišljevali in premišljevali, pa nisem mogel iztutiti uganjke. Črna sta oba, si mislim, a to ni razloček. Na vse strani sem preroka obračal in primerjal s ciganom, na zadnje rečem: »Enakostij mnogo najdem, a za razloček ne vem«. Sosed se hudomušno nasmeje ter reče: »Pač, jeden razloček je. Cigan je tako nepošten, da krade, akoravno pozna sedmo božjo zapoved. Bračko pa je toliko pošten, da ne krade, akoravno ne pozna sedme zapovedi.« Jaz sem sosedu debelo gledal, ker mi ta njegova modrost ni šla v glavo. Pa on mi je stvar pojasnil, rekoč: »Ali nisi bral zadnje številke »Štajerskega kmeta« ali, kakor mu motarski »fajerberkarji« in tudi drugi navadno pravijo, »Kajharja?« Tam je dopis iz »Gornje-Radgone«, ki se je gotovo pri Bračku kvasil in nerodno koval. V njem ta nevednež pravi, da sedmo zapoved tisti prelomijo, ki gornjeradgonskega »pecirksomana« ob veljavo spravljajo in »orehovem preroku« poštenje jemljejo. Vidiš! novega kateheta smo dobili v Bračku, ki pa še ne vé, da se sedma božja zapoved glasi: Ne kradi! Vsak otrok to zapoved pozna, samo Bračko ne, kakor to omenjeni dopis kaže, v katerem se nova sedma zapoved »gor spravlja«. — Zdaj pa sem razumel prijateljevo uganjko in v mislih še pristavil: Kaj pa Bračkov sin k temu poreče? Neduhovnik.

Iz Rogatca. (Cerkev; priporočilo.) Po načrtu g. konservatorja J. Grausa iz Gradca se je začela prenavljati tukajšnja nadžupnijska cerkev sv. Jerneja. Po požrtvovalnosti vnanjih dobrotnikov doseglo se je za letos toliko, da se je presbiterij popolnoma prenovil. Novega patrona nam je mojstersko izrezal g. Perko, podobar iz Slov. goric, novi tabernakelj pa okusno naredil in ves veliki oltar obnovil g. Andr. But, zlatar iz Kostivnice. Vsa dosedanja popravila stanejo blizu 1500 fl. Ostali oltarji, kakor tudi okna, spovednice in prižnica še pa čakajo novih dobrotnikov, da se morejo prenoviti. Tabernakelj novega patrona so nam blagoslovili naš rojak in velik dobrotnik naše cerkve, č. g. misijonar Franc Kitak ob priliki, ko so tukaj obhajali tridnevno na čast Mariji sv. rožnega venca. — Gg. Perka in Buta priporočamo slovenskemu občinstvu kot vestna, spretna in narodna mojstra. P. n. župnijskim, šolskim in občinskim uradom javljamo, da ima narodni trgovec naš, g. J. Berlisg, vsakovrstnih slovenskih tiskovin na prodajo. Komur je za slovensko uradovanje, naj si jih naroči. Želeti bi bilo, da bi se po drugih večjih krajih enako razprodajali slovenske tiskovine. S tem bi se oživilo slovensko uradovanje ter zadostovalo željam, izraženim na letošnjih narodno-političnih shodih.

Od Sv. Martina pri Marenbergu (Namenjen zvon.) Neki J. Mravlak, hlapec pri Stelcu, sporočil je za novi zvon pri Sv. Martinu okoli 400 gold. pred nekaterimi leti. Ker dolgo niso zvona naročili, moral je priti opominjat, kar se je zgodilo v pretečenem pustu, in sicer na način, ki je pomenljiv: Okoli 7. ure zvečer je veliki zvon v zvoniku Sv. Martina začel ob eno stran biti, udarcev je bilo do deset zmirom slabejih, dokler ni prenehalo. Tako na pustni ponedeljek in torek. Hiteli

so gledat v cerkev, misleči, kdo le pustne šale uganja, pa žive duše ni bilo v cerkvi. Slisali so zvonjenje vsi prebivalci okoli Sv. Martina. Ako se to komu neverjetno zdi, naj gre vprašat, in istino bo izvedel. Pobožni so začeli sklepati, menda le rajni hodi opominjat, naj se njegova slednja želja izpolni. Naročili so tedaj novi zvon pri g. Dencu v Mariboru. Na Martinovo nedeljo, 11. novembra, bi se bil moral novi zvon v zvonik potegniti. Krasen jesenski dan je bil in ljudstva menda okoli 4000. Vendar moramo omilovati, da takrat se zvon ni bil izgotovljen na žalost vseh. Obhajal se je prav slovesno le god sv. Martina, velikega čudodelnika in našega priprošnjika. Le nekaj bi še rad omenil, kar me je posebno osupnilo in iznenadilo. Na tisoče ljudij je okoli cerkve klečalo in na prsi trkalo med povzdigovanjem pri sv. maši. Le samo eden, neki Gärber Kleon, se je proti Dravi obrnil s klobukom na glavi in je smodko pušil. Bog daj takim pravo pamet in spoznanje večne resnice!

Izpred Maribora. (Vabilo.) Gospod učitelj Valentin Štolcer v Razboru pri Slov. Gradcu je zložil mašo k Marnovim besedam »Oglej z nebes se v milosti itd.« in jo je potem, ko jo je g. Anton Nedved, c. kr. učitelj godbe v Ljubljani popravil, milostljivemu knezoškofu Mihaelu poklonil. Njih visokost so v lastnoročnem pismu od dne 16. grudnia 1893 skladatelju izrekli, da je ta skladba v cerkvenem duhu zložena; neki slaven cerkveni skladatelj pa se je o tem delu tako-le izrazil: »Maša Valentina Štolcerja za četiri glase z orglami se vsestransko zelo priporoča. Izdelana je skrbno in po pravilih umetnosti in je milodoneča. V obče veje iz celega dela neka blaga posvečenost, katera srce močno k pobožnosti povzdiguje in se more prištevati mašam, cecilijansko prizadevanje podpirajočim. Ker ta zelo marljivo izdelana in dobro ubrana skladba ni težka, zato je želeli, da bi se zaradi njene lahko umevne, prijetne in praktične vrednosti splošno v cerkvah rabila, kar so tudi milostljivi knezoškof želeli, pisaje skladatelju: »Bog blagoslovi Vaše delo!« Ker je skladatelj voljen čisti znesek od prodanih iztisov voliti stavbi Marijine cerkve v Mariboru, se gledé na to njegova maša častivredni duhovščini, gospodom učiteljem, organistom in vsem prijateljem cerkvene godbe prijazno priporoča. Partitura veljala bude 1 K, po pošti 20 h več. Gospodje, ki to skladbo želé, naj se pisмено obrnejo na g. Valentina Štolcerja, učitelja v Razboru pri Slov. Gradcu in sicer najhitreje in v obilnem številu, da bo mogoče rokopolis brž tiskarni izročiti, kar se do sedaj, ker se je še premalo naročnikov oglasilo, ni moglo zgoditi.

Iz Krčevine pri Ptuj. (Napisi.) Kakor mnogo kje drugod, kazijo tudi našo občino nemški napisi. Naj jih vsaj nekaj navedem. V Vičavi: Jos. Matzun, Herrnkleidermacher; Oswald Verbančič's Gasthaus; v Orešji: Josef Petrowiç, Herrenkleidermacher; Josef Murko, Schumacher (!); M. Ferjanič, Kunst- und Handelgärtner; W. Hintze, Gasthaus; na Štukih: J. Potočnik, Gasthaus. Zakaj je to? Ali je Krčevina nemška? So-li vaši odjemniki obleke, obutala, vina le Nemci? Vas-li ni razun g. Hintze-ja, ki bi iz pravičnosti nemškemu napisu lahko pridjal še slovenskega, vse rodila slovenska mati? Naš Slomšek, ki že 32 let v grobu spi, bili so škof, in vendar se niso nikdar sramovali jezika, katerega jih je naučila dobra mamica v Slomih pri Ponikvi. S ponosom so vedno povdarjali besede: Slovenka me je rodila, Slovenka me je dojila, naj me slovensčina tudi sina hvaležnega ima. Tako škof — vi pa se te slovensčine menda sramujete in si zato nad vrata pribijete rajši tablo z nepotrebno nemško mazarijo, kakor da bi delali nemške čevlje, nemško obleko ter prodajali nemško vino.